

ภาพเก่าเล่าเรื่อง

Old Picture Telling

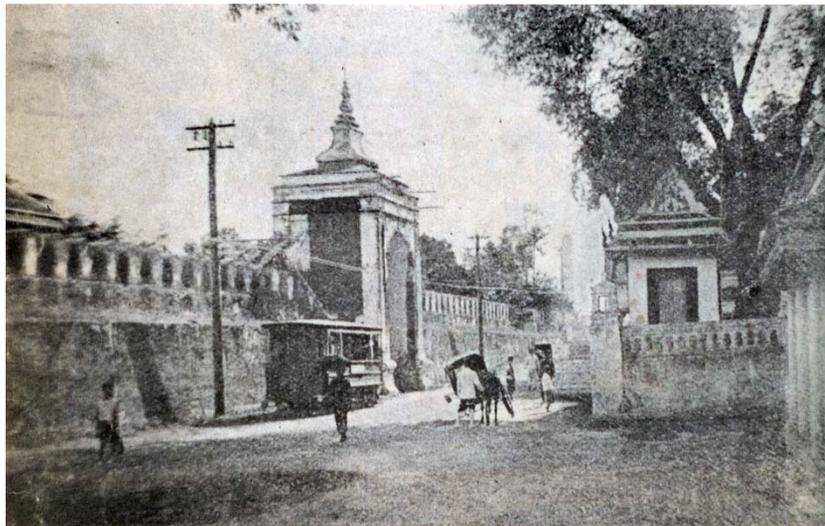
รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช
Associate Professor Saner Niladech

ภาพประตูเมืองกรุงเทพฯ ด้านตะวันออก จะแลเห็นวัดเทพธิดาราม ศาลาที่แลเห็นในภาพเป็นศาลาตินอยู่ริมฝั่งคลองด้านวัดสระเกศ ประตูเมืองตามรูปนี้เป็นประตูเมืองระยะที่ 2 สร้างใหม่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประตูสมัยแรกตามพระราชพงศาวดารเป็นประตูยอดไม้ทรงมณฑปทาสีดินแดง ประตูที่อยู่ถัดไปเคยปรากฏมีภาพเป็นประตูยอดแบบ

เกี่ยวแปลงชื่อ “ประตูพญาบาท” ปรากฏชื่อเรียกในจดหมายเหตุรายวันสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรงสะพานผ่านฟ้าลีลาศใกล้กับป้อมมหากาฬ และประตูเมืองแบบเกี่ยวแปลงยังปรากฏเหลืออยู่อีกประตูหนึ่งคือ “ประตูเทวาภิรมย์” ซึ่งเป็นประตูเมืองและกำแพงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

กำแพงพระนคร หน้าวัด
บวรนิเวศวิหาร

กำแพงเมืองและประตูแบบเกี่ยวแปลง
นี้เปลี่ยนใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้อำนวยการ
ปรับเปลี่ยนคือ เจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง
(เพ็ง เพ็ญกุล) เพราะประตูลงแต่เดิมเป็น
แบบประตูสุนทรทิตา (ประตูทรงถั่ว) สร้างสมัย
รัชกาลที่ 3 ยังปรากฏอยู่คือประตูตรงท่าช้างวัง
หลวง ส่วนประตูพระบรมมหาราชวังที่ปรากฏ
เป็นทรงปราสาทปรับเปลี่ยนใหม่สมัยรัชกาลที่ 4
เมื่อกัมพูชาสร้างพระราชวังเขมรินทร์ ถ่ายแบบ
วังที่กรุงเทพฯ ไป ประตูที่พระราชวังเขมรินทร์
จึงละม้ายประตูสุนทรทิตาที่ทำช้าง เพราะถ่าย
แบบไปก่อนหน้าที่จะปรับเปลี่ยนประตูลงสมัย
รัชกาลที่ 4 ส่วนประตูพระบรมมหาราชวังด้าน
ทิศใต้เป็นทรงหอนั้นสร้างสมัยพระบาทสมเด็จพระ
พุทธเลิศหล้านภาลัยตอนขยายเขตพระบรม
มหาราชวัง เพราะกำแพงพระบรมมหาราชวัง
ด้านทิศใต้ทำเป็นแบบเขื่อนเพชรยังปรากฏอยู่
จนปัจจุบัน

ส่วนประตูแบบเกี่ยวแปลงที่ยังปรากฏ
อยู่บริเวณหน้าวัดบวรนิเวศบางลำพูเป็นประตูที่
ทำยอดใหม่สมัยกรุงเทพฯ 200 ปี สมัยเมื่อเรือ
ยอดประตูทั้งได้ทำลูกกรงและเรียงด้วยลูกกรง
เคลือบเขียวเพื่ออนุรักษ์ประตู แต่พอจะเรือพื้น

ประตูก็สร้างยอดทับไปบนราวลูกกรง สัดส่วน
ของประตูเลยเป็นแบบที่เห็น เป็นประตูแบบ
ประตูเทวาริรมย์ แต่สัดส่วนคนละอย่างไปกับ
ประตูเทวาริรมย์